

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Quercus. Civium servator.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

A Sed ne singula referam qua & alia a me dicta sunt, & paucis explicari non possunt, quid magni illi Gallo- rum Reges, nonne Roboreos semper magni fecerunt, & eorum aliquem apud se foverunt? te que adeo ipsum sapientissimus Rex Franciscus, ac deinde Henricus ejus filius, singulari humanitate sunt amplexi? quibus tu bonarum disciplinarum studio politiorumq; eruditionis nomine gratus in primis extitisti, eiq; opinioni, qua omnes de te concepimus, in hac ipsa adolescentia non avare capisti respondere: unde ipse etiam Rex Hen- ricus tua ad res gerendas opera atque industria uti in animum induxerit. Itaque non plus tibi familia tua splendoris adjungit, quam ab te illa accipiat, eique indies magis accessurum esse videtur. Quod autem ad Quercum attinet, Hedera quoque se illi applicuit ad ornamentum, proq; septo Myrtus, & Ferula, Milaxq; cum Amygdalis accessere, quibus venuste adium tuarum hypetron poteris convestire, amantioribusq; umbra sibi admodum opacare. Vale.

DE QUERCU CIVIUM SERVATOR. CAP. I.

Inter coronarum genera querna in primis celebratur, qua civis in bello servati signum magno a- Corona ci- sica ex Quercu, & quaro. p. d. v. e. t. e. r. u. m. Cur vero civicas ex Quercu fieri sit institutum, plures enu- merantur cause. Alii enim dicunt honorem hunc Arcadibus attributum, quos oracula solita sint ob vetustatis honorem Glandiphagos appellare. Alii ea de causa, quod facilem & promptuarium cibum Quercus sit militibus afferre solita. Alii quia Jovi sacra sit, in cujus tutela sunt civitates, con- gruensq; haberi, ut qui civem servasset, ea coronaretur fronde, qua civitatum omnium tutelari Deo dicata esset. Apud Celtas autem, ut Max. Tyrius tradit, altissima Quercus deligebatur, eaque erat Jovis signum. Sunt qui eam tradant primam Plantarum omnium genitam, atque ita populorum al- tricem fuisse, & primariam oraculorum authorem. In numo quodam, cujus Dorica inscriptio, A- In Dodone mite Chaoniae Molof- formi ve- gionis. NEPOTAN. Aquila habetur fulmine subter pedes defecto, & rami duo querni in coronam flexi, qua dubio procul Epirotarum moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonaa significat. Quantum ve- ro pertinet ad servatos cives, quamvis in Lauro de C. Gallii & L. Nevii Surdini numis rem expli- cuisse satis esse possit, non importune tamen loco hoc repetetur quod Ovidius de Quercu ad Lau- rum dixit, cum in arborem eam Daphne transmutaretur, Mediamq; tuebere Quercum. In numis quip- pe aliquot coronam civicam esse postam, quam duo Laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti, sed ad osculum quodammodo incurvati: litera, OB CIVES SERVATOS, quorum duo hujusmodi apud me sunt. Qua specie civicam eam fuisse crediderim, quam pro Augusti foribus affi- xam scripsit Ovidius:

Postibus Augustis eadem fidissima custos Ante fores stabis, mediamque tuebere Quercum.

Quamvis nonnulli arbores ipsas eo gestu fatas fuisse putant. Libet autem & aliorum quorundam ad- dere monumenta. In numo C. Caligulae civica tantum cum glandibus spectatur, in quo litera sunt hujusmodi, S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. In Sergii vero Galbae Aug. numo civica eadem est cum inscriptione, S. P. Q. R. OB C. S. Eadem in Vitellii Germanici, in cujus medio haec litera sunt, S. P. Q. R. OB. CIV. SERV. In numo etiam quodam aureo, & aliis plerisque observavi, civicam hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatam: quamvis alia non adsit descriptio, idem tamen est significatum. Eo- demque S. C. Antonino numus datus est cum Porca foeta & natis sub ubere, quibus imminet quer- cus, quod animal id dubio procul glande plurimum pascatur, unde antiqui omnino cibi admonea- mur: quam causam Plutarchus praecipuam putat in civicae coronae dono, quamvis primas Jovi partes tribuat, cui sacra sit arbor, & in cujus tutela, ut dicebamus, sunt civitates. Videas & in numo quodam Augusti Caesaris, quercus arbores duas cum ingenti patina in medio earu sita, circa quam litera sunt Do corona quercu Lu- canu lib. 1. Servati gi- vis referen- ad quadrati posturam S. P. Q. R. Neque sum nescius civicam etiam ex Illice fieri solitam: nam & ipsa glandifera est, Caeciliumq; Comicum Poetam coronam ligneam appellasse, omnino enim M m m m lignea

tempram
quercum.
Hæc omnia
à Plin. libr.
16. c. 4.
Tum quod
deus apud
Græcos u-
niverſim
quancumq;
arborem
glandife-
ram ſigni-
ficat.

ligna primo fuit. Rationem Feſtus tradit, quod frondem præ ſe perennem ferat: poſtea vero me-
gis placuit ex eſculo Jovi ſacra, ubique cuſtodito honore glandis. ut Plinius author eſt. Nota ſunt
quæ & quanta tribui ſolita ſunt iis qui civicam meruiſſent. Ea quippe uti licebat perpetuo in ludis.
Induenti aſſurgi etiam à Senatu moris erat, Senatuq; proximus erat locus aſſignatus, Vacatio mu-
nerum ipſi, patrique & avo paterno dabatur, quod filium a deo publicæ rei utilem genuiſſent. Ne ve-
ro temere daretur, arctiores additæ ſunt leges, ut quippe civis qui ſervatus eſſet, ſervatam ſe eſſe ſi-
teretur, aliter teſtes in eo negotio nihil proderant, neque ſi quempiam alium quàm Romanum ci-
vem ſervafſet, quantumvis Regem. Ciceronem civica ad donandum L. Gellius cenſuit, quod ejus
opera eſſet atrociffima Catilinæ conjuratio detecta, vindicataque, atque ita non civis unus, ſed uni-
verſa Romana civitas ſervata, meritoque ut ait ille:

Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.

AMULETUM. CAP. II.

HEcate quoq; quercu coronari ſolita eſt, in cujus manum hafta imponebatur, & homeros multis
Draconum ſpiris implicabatur. Hujusmodiq; Deæ ſimulacrum ante januam dedicari ſolitum
Æchylus tradit, ibique incantationum amuletum habebatur.

VIRTUS. CAP. III.

*Clava Her-
culeæ.*

Herculeam vero clavam illam valido plurimum de robore fieri ſolitam, virtutis ſimulacrum eſſe,
Optimi quique authores tradunt. Tum etiam numus Gordiani Pii declarat, in quo Hercu-
les nudus cum clava ſpectatur, cum inſcriptione, VIRTUS AUGUSTI. Nerva autem Trajano ex S. C.
quod in numis apparet, decretum eſt Leonis caput clava ſupererecta, cum inſcriptione uni illi ma-
xime attributa, quæ eſt, OPTIMO PRINCIPI. Nec præteribo Commodi vanitatem, in cuius numo
vidimus ingentem clavam cum inſcriptione, HERCULI ROMANO AUG. S. C. & ad hæc coronam
civicam circumductam. In aliis ad adulationem hujusmodi cuſis, Hercules eſt facie ad ipſius Com-
modi ſimilitudinem informata, cum ſpolio & clava in læva, dextera coronam trophæo ſuperimpo-
nens: literæ, HERCULI ROMANO AUG. Accepit enim iſ ſtatuas Herculis habitu, eique immolatum
eſt ut Deo. Harum unam adhuc integram cum clava & Hyla, Julius II. reſtituit pro foribus aulae
ſuperioris palatii Pontificii, ubi nunc porticus Leoniana. Sedenim Leo X. ſtatuam amoveri juſſit,
neglectamq; in angulum rejici. Neque vero clavam Herculi ſemper ex Robore fuiſſe perhibent:
verum & ex Oleaſtro, cujuſmodi ea fuit quam Mercurio *πελευκός* dicavit, quam iterum pullulante
fama eſt. Nam Trezenii Oleaſtrum ex ea clava natum oſtentare olim conſueverunt. Piſander & ahe-
neam Herculi clavam fuiſſe dicit.

FORTITUDO. CAP. IV.

*Sumitur
etiam per
translacio-
nem pro a-
nimi forti-
tudine, ne
dum corpo-
ris.*

Iam vero fortitudinem validasque vires Quercum ſignificare mos eſt multorum, ſive nomen
ipſum ſequantur, quæ roboris elogio cenſetur; viribus enim præſtantes viri, ut Feſtus ait, robuſti à
robore nuncupantur: robur vero à robo colore rufo, quod ea materia plurimas ejus coloris venas
habet, ſive inſitam illi vim admirantur, quo incorrupta materies, & ad ædium perennitatem facere,
magnis inde acceptis utilitatibus, comperiat.

DIUTURNITAS. CAP. V.

*Sueton. in
Galba c. 4.*

EAdem autem de cauſa diuturnitatem etiam ſignificat Quercus, quod ejusmodi ſit ejus vis, ut in
ſeros uſq; annos prorogetur, præcipue cum vel deſoſa, vel aquis macerata per tempus aliquod
fuerit. Quare augures non injuria avo Galbæ fulgur procuranti, cum extra de maribus Aquila rap-
uiſſet, & in frugiſeram Quercum contuliſſet, ſummum, ſed ſerum imperium portendi familiæ re-
ſponderunt: quod eventus mox comprobavit.

IMPERIUM FIRMUM. CAP. VI.

*Quin Rhea
ara frondib.
quercu co-
ronabatur.*

Imperii firmitatem per ſceptrum ex querno trunco ſignificatum invenio. Sceptrum autem cum ſu-
llis quernis in columna quadam ex alabaſtrite Viterbii ſpectare licet, inferioribus quippe ramis
ampu-